

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра управління та освітніх технологій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан гуманітарно-педагогічного
факультету
_____ професор Шинкарук В. Д.
« » _____ 2020

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри управління
та освітніх технологій

Протокол №10 від «04» травня 2020
Завідувач кафедри управління
та освітніх технологій
_____ професор Кубіцький С. О.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ТА ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»**

Спеціальність: 231 «Соціальна робота»

Факультет: гуманітарно-педагогічний

Розробник: *асистент кафедри управління та освітніх технологій
Михнюк С. В.*

1. Опис навчальної дисципліни
«Соціальне страхування та пенсійне забезпечення»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Напрямок підготовки	Соціальна робота	
Спеціальність	231 Соціальна робота	
Спеціалізація	–	
Галузь знань	23 Соціальна робота	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>	Немає <small>(назва)</small>	
Форма контролю	Екзамен – 26 год.; Залік (ЗФН) – 5 год.	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	3	3
Семестр	2	1
Лекційні заняття	15 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	30 год.	6 год.
Лабораторні заняття	–	–
Самостійна робота	75 год.	104 год.
Індивідуальні завдання	–	–
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		
аудиторних	2 год.	–
самостійної роботи студента	2 год.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Соціальне страхування та пенсійне забезпечення» – формування та отримання студентами поглиблених теоретичних знань для опанування механізму організації, управління, фінансового забезпечення соціального страхування.

Завдання: вивчити сутність та роль соціального страхування, розглянути механізми управління діяльністю фондів соціального страхування, засвоєння умов страхування на випадок втрати працездатності та безробіття, медичного та пенсійного страхування, страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань та вивчення порядку розрахунків матеріального забезпечення та фінансування соціальних послуг. В результаті вивчення дисципліни студент повинен мати сучасне уявлення про послуги, що їх пропонують страхові компанії фізичним і юридичним особам в умовах ринкових відносин, вміти використовувати набуті знання в різних ситуаціях.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти повинні

знати:

- категоріальний та понятійний апарат дисципліни;
- права та обов'язки суб'єктів загальнообов'язкового соціального страхування;
- види матеріального забезпечення та соціальних послуг;
- сутність соціального ризику та його класифікацію;
- особливості розвитку соціального страхування;
- передумови (ознаки) соціального страхування за еволюційними етапами розвитку;
- методи державного регулювання соціального страхування;
- особливості правового забезпечення соціального страхування в Україні;
- особливості проведення соціального страхування на випадок безробіття, тимчасової, постійної втрати працездатності, медичного страхування, пенсійного страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання;
- тенденції розвитку соціального страхування в світі та його вплив на розвиток соціального страхування в Україні.

вміти:

- орієнтуватися в законодавчо-нормативних актах, що регулюють відносини у загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні;
- аналізувати сучасний стан соціального захисту населення;
- визначати тенденції розвитку соціального страхування в Україні;
- орієнтуватися в особливостях діяльності соціальних фондів;
- визначати основні умови соціального страхування на випадок безробіття, у старості, з тимчасової чи постійної втрати

- працездатності, медичного страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання;
- визначати тенденції розвитку зарубіжного досвіду соціального страхування та особливості його впливу на соціальне страхування в Україні;
 - використовувати знання зі соціального страхування для особистого захисту від соціальних ризиків;
 - використовувати знання зі соціального страхування для вирішення професійних завдань.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

Відповідно до освітньо-професійної програми 231 Соціальна робота, після закінчення опанування навчальної дисципліни «Соціальне страхування та пенсійне забезпечення», здобувачі вищої освіти набувають загальних і фахових компетентностей та отримують і демонструють програмні результати навчання, що наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Компетентності здобувача, який опанував дисципліну
«Соціальне страхування та пенсійне забезпечення»

Шифр компетентності	Розшифровка надбаної компетентності
Загальні компетентності	
<i>ЗК2</i>	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
<i>ЗК4</i>	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
<i>ЗК8</i>	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
<i>ЗК9</i>	Уміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми.
<i>ЗК10</i>	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
<i>ЗК11</i>	Здатність працювати в команді.
<i>ЗК12</i>	Навички міжособистісної взаємодії.
<i>ЗК13</i>	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
<i>ЗК14</i>	Визначеність і наполегливість з поставлених завдань і взятих обов'язків.
<i>ЗК15</i>	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Фахові компетентності	
<i>ФК6</i>	Здатність вивчати соціальну проблему за допомогою методів і форм соціально-педагогічної роботи в умовах конкретної ситуації.
<i>ФК7</i>	Здатність оцінювати проблеми, потреби, специфічні особливості та ресурси клієнтів.

<i>ФК8</i>	Здатність розробляти шляхи подолання проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.
<i>ФК9</i>	Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.
<i>ФК13</i>	Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп і громад.
<i>ФК14</i>	Здатність дотримуватися етичних принципів і стандартів соціальної роботи.
<i>ФК15</i>	Здатність виявляти і залучати ресурси особистості, соціальної групи та громади для виконання завдань професійної діяльності.
<i>ФК17</i>	Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.
<i>ФК18</i>	Здатність до сприяння підвищення добробуту і соціального захисту осіб, здійснення допомоги та підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.
Програмні результати навчання	
<i>ПРН5</i>	Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем і складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.
<i>ПРН6</i>	Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.
<i>ПРН8</i>	Критично аналізувати та оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.
<i>ПРН12</i>	Визначати зміст діяльності, зв'язки та межі компетенції установ і закладів соціального захисту, соціальних служб, інших організацій.
<i>ПРН13</i>	Використовувати методи діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей, ресурсів клієнтів.
<i>ПРН14</i>	Застосовувати методи соціальної роботи в конкретних умовах взаємодії з клієнтом.
<i>ПРН15</i>	Обґрунтовувати необхідність соціальних змін, прийняття практичних рішень з покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.
<i>ПРН18</i>	Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп і громад.
<i>ПРН19</i>	Використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.
<i>ПРН20</i>	Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих

	обставин.
<i>ПРН22</i>	Демонструвати знання основних етапів становлення і розвитку соціальної роботи, нормативно-правової бази соціального забезпечення.
<i>ПРН23</i>	Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів й упереджень.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Соціальне страхування та пенсійне забезпечення»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ТЕМА 1. СИСТЕМА СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ТА ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УКРАЇНИ: ПРИНЦИПИ, ЗАСАДИ І МЕХАНІЗМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

Лекційне заняття 1. Основні поняття та категорії соціального страхування та пенсійного забезпечення

Сутність, значення та функції соціального страхування. Класифікація соціального страхування. Принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування. Предмет, завдання та основні категорії системи пенсійного забезпечення.

Лекційне заняття 2. Іноземний досвід у сфері соціального страхування

Необхідність появи соціального страхування в світі. Проблеми розвитку соціального страхування в Україні

Лекційне заняття 3. Державне регулювання соціального страхування

Основи державного регулювання соціального страхування. Правове забезпечення страхування в Україні. Мета, причини, етапи реформи сучасної системи соціального забезпечення. Органи нагляду та контролю в системі державного пенсійного страхування. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії. Державний контроль та моніторинг у сфері соціального страхування. Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ТЕМА 2. ВИДИ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ТА НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ

Лекційне заняття 5. Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання

Теоретичні основи загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги у разі

настання нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Умови призначення страхових виплат.

Лекційне заняття 6. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття

Теоретичні засади загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття: завдання, функції, права. Джерела формування бюджету Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Допомога у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю.

Лекційне заняття 7. Правові умови реалізації громадянами права на пенсійне забезпечення в Україні відповідно до реформи 2017 року

Основні законодавчі умови виникнення у особи права на відповідний вид пенсійного забезпечення. Система державних гарантій щодо пенсійного забезпечення громадян.

Лекційне заняття 8. Пенсіонування внутрішньо переміщених осіб в Україні як новий виклик для пенсійної системи

Проблема пенсіонування внутрішньо переміщених осіб в Україні. Приклади розгляду випадків пов'язаних з виплатою пенсій внутрішньо переміщеним особам.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7						
Змістовий модуль 1.												
Система соціального страхування та пенсійного забезпечення України: принципи, засади і механізми функціонування												
Основні поняття та категорії соціального страхування та пенсійного забезпечення.	16	2	4	–	–	10	–	2	2	–	–	–
Іноземний досвід у сфері соціального страхування.	16	2	4	–	–	10	–	–	–	–	–	–
Державне регулювання соціального страхування.	32	4	8	–	–	20	–	2	–	–	–	–
Разом за змістовим модулем 1	64	8	16			40	–	–	–	–	–	–
Змістовий модуль 2.												
Види загальнообов'язкового державного соціального страхування та недержавне пенсійне страхування												
Страхування від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання.	16	2	4			10	–	2	2	–	–	–
Матеріальне забезпечення та соціальні послуги за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням на випадок безробіття.	16	2	4			10	–	–	–	–	–	–
Правові умови реалізації громадянами права на пенсійне забезпечення в Україні відповідно до реформи 2017 року.	16	2	4			10		2				
Пенсіонування внутрішньо переміщених осіб в Україні як новий виклик для пенсійної системи.	8	1	2			5		2	2			
Разом за змістовим модулем 2	56	7	14	–	–	35	–	–	–	–	–	–
Усього годин	120	15	30	–	–	75	–	10	6	–	–	–

4. Теми семінарських занять

Не передбачено навчальним планом.

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, принципи та роль соціального страхування.	4
2	Становлення та розвиток соціального страхування.	4
3	Державне регулювання соціального страхування.	4
4	Фінансове забезпечення соціального страхування.	4
5	Страхування тимчасової втрати працездатності.	2
6	Страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.	4
7	Медичне страхування.	4
8	Пенсійне страхування.	2
9	Пенсіонування внутрішньо переміщених осіб в Україні як новий виклик для пенсійної системи.	2
	Разом	30

6. Теми лабораторних занять

Не передбачено навчальним планом.

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань здобувачами

1. Сутність, ознаки та класифікація соціальних ризиків: безробіття, малозабезпеченість, втрата працездатності, втрата годувальника.
2. Сутність та види державних соціальних гарантій.
3. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт. Умови та порядок його встановлення.
4. Система соціальних гарантій населення: соціальні нормативи та джерела фінансування соціальних гарантій.
5. Визначення та економічна сутність соціального страхування.
6. Фінансовий механізм регулювання соціального страхування.
7. Правова база соціального страхування в Україні.
8. Види державного соціального страхування.
9. Принципи організації загальнообов'язкового державного соціального страхування.
10. Види матеріального забезпечення та соціальних послуг за державним соціальним страхуванням.
11. Механізм функціонування трьох рівнів пенсійної системи України.
12. Джерела формування бюджету Пенсійного фонду та напрямки його використання.
13. Єдиний соціальний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
14. Платники єдиного соціального внеску.
15. Реєстрація та облік платників єдиного соціального внеску.
16. База для нарахування єдиного соціального внеску.
17. Ставки єдиного соціального внеску. Нарахування єдиного соціального внеску. Утримання єдиного соціального внеску.
18. Порядок сплати єдиного соціального внеску. Звітність платників єдиного соціального внеску.
19. Відповідальність за порушення законодавства про єдиний соціальний внесок.
20. Механізм сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.
21. Персоніфікований облік доходів громадян у пенсійному забезпеченні.
22. Основні умови пенсійного забезпечення за віком.
23. Категорії громадян, які мають право на пенсію за віком на пільгових умовах.
24. Порядок визначення середньомісячного заробітку для обчислення пенсій.
25. Підстави та особливі умови призначення пенсії з інвалідності.
26. Умови призначення та розміри пенсії на випадок втрати годувальника.

27. Економічний зміст та принципи загальнообов'язкового соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

28. Особи, які підлягають загальнообов'язковому соціальному страхуванню з тимчасової втрати працездатності.

29. Джерела формування коштів соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.

30. Умови та порядок надання допомоги з тимчасової непрацездатності.

31. Порядок обчислення середньої заробітної плати для розрахунку виплат за соціальним страхуванням з ТВП.

32. Умови та порядок надання допомоги із вагітності та пологів.

33. Умови та порядок надання допомоги при народженні дитини.

34. Умови та порядок надання допомоги із догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку.

35. Умови та порядок надання допомоги на поховання.

36. Економічна суть, завдання та принципи страхування від нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань.

37. Джерела формування доходів ФСС НВВ.

38. Умови для призначення виплат потерпілому при нещасному випадку на виробництві та професійному захворюванні.

39. Порядок розрахунку середньої заробітної плати при визначенні розміру страхових виплат ФСС НВВ.

40. Види страхових виплат у разі нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, що можуть призначатися потерпілому.

41. Порядок призначення допомоги у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

42. Порядок призначення одноразової допомоги у разі стійкої втрати професійної працездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

43. Умови і порядок призначення щомісячної страхової виплати у разі втрати працездатності внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

44. Виплати потерпілому при тимчасовому переведенні його на легшу роботу внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

45. Механізм визначення щомісячної страхової виплати особам, які мають на неї право у разі смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

46. Визначення одноразової допомоги у разі смерті потерпілого внаслідок нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання.

47. Суть, принципи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття.

48. Умови, розмір і тривалість виплати допомоги з безробіття застрахованим особам.

49. Умови надання, розмір та тривалість виплати допомоги з часткового безробіття.

50. Розмір та тривалість виплати матеріальної допомоги у період професійної підготовки, перепідготовки або підвищення кваліфікації безробітного.

51. Умови надання та тривалість виплати матеріальної допомоги з безробіття.

52. Характеристика одноразової матеріальної допомоги з безробіття.

53. Підстави та порядок надання допомоги на поховання у разі смерті безробітного або особи, яка перебувала на його утриманні.

54. Порядок надання дотації роботодавцю на створення додаткових робочих місць для працевлаштування безробітних.

55. Забезпечення незастрахованих осіб на випадок безробіття.

56. Міжнародні норми і принципи соціального страхування. Модель Бісмарка і план Беверіджа.

57. Типологія зарубіжних систем соціального страхування.

58. Сутність недержавного пенсійного забезпечення (НПФ). Поняття та особливості функціонування недержавного пенсійного фонду.

59. Види НПФ та види послуг, які ними надаються.

60. Обслуговування недержавних пенсійних фондів (адміністраторами, зберігачами, компаніями з управління активами (КУА)).

61. Інвестиційна декларація: сутність, складові частини та порядок реєстрації.

62. Види та механізм здійснення пенсійних виплат НПФ.

63. Державний нагляд та контроль у сфері недержавного пенсійного забезпечення.

Тести для визначення засвоєння рівня знань здобувачами вищої освіти

1. Основні складові соціального захисту населення України:
 - а) соціальне забезпечення;
 - б) соціальна допомога;
 - в) соціальне страхування;
 - г) усі відповіді правильні.
2. Соціальне страхування – це ...
 - а) система юридичних норм, які регулюють соціальний захист населення при настанні страхових випадків, передбачених законодавством;
 - б) захист громадян від нещасних випадків на виробництві;
 - в) надання допомоги у випадку хвороби;
 - г) виплата допомог у випадку безробіття або при виході на пенсію.
3. Види загальнообов'язкового державного соціального страхування:
 - а) пенсійне страхування; страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням; медичне страхування; страхування на випадок безробіття; інші види страхування, передбачені законами України;
 - б) пенсійне страхування; страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням; медичне страхування; страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; страхування на випадок безробіття; інші види страхування, передбачені законами України. страхування соціальний зайнятість медичний;
 - в) пенсійне страхування; медичне страхування; страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; страхування на випадок безробіття; інші види страхування, передбачені законами України;
 - г) пенсійне страхування; страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням; медичне страхування; страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності; страхування на випадок безробіття.
4. Основні джерела коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування ...
 - а) внески роботодавців;
 - б) внески застрахованих осіб;
 - в) внески роботодавців і внески застрахованих осіб;
 - г) добровільні пожертви.
5. Хто здійснює контроль за виконанням статутних завдань та цільовим використанням коштів відповідним фондом із загальнообов'язкового державного соціального страхування?
 - а) Наглядова рада;
 - б) представники роботодавців та держави;

- в) представники від застрахованих громадян;
 - г) Верховна рада України.
6. Скільки моделей організації соціального страхування у світовій практиці ви знаєте?
- а) одну;
 - б) дві;
 - в) три;
 - г) чотири.
7. Які типи соціального страхування за механізмами фінансування соціальних видатків ви знаєте?
- а) північноєвропейський варіант;
 - б) континентальний варіант;
 - в) немає правильно відповіді;
 - г) північноєвропейський варіант, континентальний варіант.
8. Які типи соціального страхування за соціальним спрямуванням ви знаєте?
- а) системи країн ЄС, країн СНД;
 - б) системи країн СНД;
 - в) системи країн ЄС, соціального страхування США;
 - г) система соціального страхування США.
9. Міжнародні вимоги до захисту соціально-трудоових прав громадян:
- а) поєднання адресності із загальністю надання допомоги, необхідність прийняття Трудового кодексу;
 - б) системи нагляду за працедавцями, справедливі критерії визначення постраждалих;
 - в) чітке визначення працездатного населення, створення мережі установ, що надають соціальні послуги, обов'язковість трудового контракту;
 - г) усі відповіді правильні.
10. Напрями реформування системи соціального страхування за кордоном.
- а) удосконалювання структури виплат по соціальному страхуванню;
 - б) раціоналізація й оптимізація умов надання допомоги з обліком ринкових відносин, що складаються; поширення соціального страхування на індивідуальних підприємців і інших осіб, що самостійно забезпечують себе роботою;
 - в) забезпечення фінансової стійкості системи шляхом введення в середньостроковій перспективі загальноновизнаного у світовій практиці трьох-канального методу фінансування (держава, роботодавець, працівник);
 - г) усі відповіді правильні.

8. Методи навчання

Викладення теоретичного матеріалу з використанням опорного мультимедіа-конспекту: лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь, бесіда; постановка проблемних питань, виконання навчального проєкту, виконання пошукових і творчих завдань із використанням теоретичного матеріалу; робота у творчих мікрогрупах; самостійний пошук необхідної довідкової інформації в різноманітних електронних ресурсах; консультації викладача. Семінарські заняття у формі дебатів, аналізу кейсів, а також виконання самостійної роботи.

9. Форми контролю

Основними формами організації навчання під час вивчення дисципліни «Соціальна робота в установах пенітенціарної служби» є лекції, семінарські (практичні) заняття, консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Відповідно до вище зазначених форм організації навчання формами контролю засвоєння програми є: самоконтроль, написання модульних контрольних робіт, реферату, виконання індивідуальних практичних завдань та іспит за період вивчення дисципліни.

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих студентами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу.

Відповідно до [«Положення про екзамени та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України»](#) затвердженого вченою радою НУБіП України 27 лютого 2019 року, протокол № 7, видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисциплін, які викладаються протягом одного семестру – осіннього чи весняного, поділяється лекторами на *два-три змістові модулі*.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквіуму, результату експерименту, що

можна оцінити чисельно, розрахункової чи розрахунково-графічної роботи тощо.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

Після проведення проміжних атестацій з двох змістових модулів і визначення їх рейтингових оцінок лектором дисципліни визначається рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи $R_{НР}$ (не більше 70 балів) за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} \cdot K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)} \cdot K_{ЗМ}^{(n)})}{K_{дис}}, \quad (1)$$

де $R_{ЗМ}^{(1)}, \dots, R_{ЗМ}^{(n)}$ – рейтингові оцінки із змістових модулів за 100-бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K_{ЗМ}^{(1)}, \dots, K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) (або годин), передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K_{ЗМ}^{(1)} + \dots + K_{ЗМ}^{(n)}$ – кількість кредитів ЄКТС (або годин), передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Формулу (1) можна спростити, якщо прийняти $K_{ЗМ}^{(1)} = \dots = K_{ЗМ}^{(n)}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R_{ЗМ}^{(1)} + \dots + R_{ЗМ}^{(n)})}{n}. \quad (2)$$

Рейтинг здобувача вищої освіти з навчальної роботи округлюється до цілого числа.

На рейтинг з навчальної роботи можуть впливати рейтинг з додаткової роботи та рейтинг штрафний.

Рейтинг з додаткової роботи додається до рейтингу з навчальної і не може перевищувати 20 балів. Він визначається лектором і надається здобувачам вищої освіти рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня їх знань з дисципліни.

Максимальна кількість балів (20) надається здобувачу вищої освіти за:

- отримання диплому I-го ступеню переможця студентської наукової конференції навчально-наукового інституту чи факультету (коледжу) з відповідної дисципліни;

- отримання диплому переможця (I, II чи III місце) II-го етапу Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни чи спеціальності (напряму підготовки) у поточному навчальному році;
- отримання диплому (I, II чи III ступеню) переможця Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з відповідної дисципліни у поточному навчальному році;
- авторство (співавторство) у поданій заявці на винахід чи отриманому патенті України з відповідної дисципліни;
- авторство (співавторство) у виданій науковій статті з відповідної дисципліни;
- виготовлення особисто навчального стенду, макету, пристрою, приладу; розробка комп'ютерної програми (за умови, що зазначене використовується в освітньому процесі при викладанні відповідної дисципліни).

Рейтинг штрафний не перевищує 5 балів і віднімається від рейтингу з навчальної роботи. Він визначається лектором і вводиться рішенням кафедри для здобувачів вищої освіти, які невчасно засвоїли матеріали змістових модулів, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

Підсумкова атестація включає семестрову та державну атестацію здобувачів вищої освіти.

Семестрова атестація проводиться у формах семестрового екзамену або семестрового заліку з конкретної навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен (далі – **екзамен**) – це форма підсумкової атестації засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за семестр.

Семестровий залік (далі – **залік**) – це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр.

Диференційований залік – це форма атестації, що дозволяє оцінити виконання та засвоєння здобувачем вищої освіти програми навчальної чи виробничої практики, підготовки та захисту курсової роботи (проекту).

Здобувачі вищої освіти зобов'язані складати екзамени і заліки відповідно до вимог робочого навчального плану у терміни, передбачені графіком освітнього процесу. Зміст екзаменів і заліків визначається робочими навчальними програмами дисциплін.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 [«Положення про екзамен та заліки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України»](#), затвердженого Вченою радою НУБіП України від 27.02.2019 р., протокол № 7.

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат.}} \quad (3)$$

11. Методичне забезпечення

1. Навчально-методичний комплекс із дисципліни «Соціальне страхування та пенсійне забезпечення» для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання.
2. Силабус із дисципліни «Соціальне страхування та пенсійне забезпечення» для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання.
3. Навчальні мультимедійні презентації.
4. Навчальні відеоролики.
5. Електронний навчальний курс із дисципліни «Соціальне страхування та пенсійне забезпечення» (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2967>).

12. Рекомендована література

Основна:

1. Артюх Т. М. Страхування : підручник. Вид. друге, переробл., і доп., Київ : КНЕУ, 2002. 559 с.
2. Бандур С. І. Система соціального страхування в Україні : сучасний стан та шляхи розвитку. *Україна : утвердження незалежної держави : 1991-2001*. Київ, 2001.
3. Внукова Н. М. Соціальне страхування. Навчальний посібник. Київ. Кондор, 2006. 348 с.
4. Внукова Н. М., Кузьмунчук Н. В. Соціальне страхування : кредитно-модульний курс. Навч. посіб. Київ : Центр учб. л-ри, 2009. 412 с.
5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування та пенсійне забезпечення : Статистичний збірник. Київ, 2005. 49 с.
6. Зайчук Б. О. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування/ Київ : НВП «АВТ», 2004. 256 с.
7. Конопліна Ю. Соціальне страхування : навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. 224 с.
8. Скуратівський В. Основи соціальної політики. Київ : МАУП. 2002. 200 с.
9. Сташків Б. І. Право соціального обслуговування. Навчальний посібник. *Серія «Вища освіта XXI століття»*. Київ : «Знання», 2007.
10. Юрій С. І. Соціальне страхування. Київ : Кондор, 2004. 462 с.

Додаткова:

1. Андріїв В. Соціальне страхування : історія проблеми. *Соціальний захист*. 1999. № 2. С. 43-51.
2. Архангельський Ю. Дієві чинники зменшення бідності в Україні. *Україна: аспекти праці*. 2005. № 1. С. 35-40.
3. Багнюк І. Хто і коли має право на пенсію за вислугу років. *Все про бухгалтерський облік*. 2003. № 18. С. 33-35.
4. Банях В. Механізм соціального страхування населення. *Видання Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка. Серія «Економіка»*. 2007. № 94-95. С. 60-63.
5. Березіна С. Пенсійна реформа в Швеції різноманітна як шведський стіл. *Вісник Пенсійного фонду України*. 2002. № 5-6. С. 61-67.
6. Бессараб В. Реформа солідарної пенсійної системи : надто дорога непослідовність. *Україна : аспекти праці*. 2008. № 1. С. 12-20.
7. Виплати із Фонду страхування від нещасного випадку. *Все про бухгалтерський облік*. 2006. № 89. С. 3-7.
8. Гаманкова О. О. Роль страхування у забезпеченні соціального захисту населення. *Вісник Академії праці і соціальних відносин федерації профспілок України: Наук.-практ. зб.* 2003. № 3. С. 46-49.

9. Горянська С. В. Фінансове забезпечення страхового захисту населення. *Фінанси України*. 2001. № 6. С. 87-95.
10. Губар О. Є. Організаційні та правові засади соціального страхування в Україні. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2003. № 7-8. С. 155-162.
11. Губар О. Є. Соціальне страхування у забезпеченні суспільного добробуту. *Фінанси України*. 2002. № 8. С. 130-136.
12. Демченко О. Проблеми страхування від нещасних випадків. *Соціальний захист*. 2002. № 3. С. 25-27.
13. Дрозд І. Втрати держави внаслідок виробничого травматизму зі смертельними наслідками. *Україна : аспекти праці*. 2006. № 5. С. 3-8.
14. Кичко І. Страхування як елемент фінансового механізму соціального захисту. *Фінанси України*, 2005. № 4. С. 148-153.
15. Левін П. Удосконалення соціального страхування від нещасних випадків умова збереження трудового потенціалу. *Україна : аспекти праці*. 2006. № 2. С. 21-27.
16. Лехан В. М. Стратегічні напрямки розвитку охорони здоров'я в Україні. Київ : Сфера, 2001. 174 с.
17. Логанова Л. До питання запровадження єдиного соціального внеску в Україні. *Україна : аспекти праці*. 2006. № 3. С. 13-18.
18. Машкін В. Перспективи реформування системи соціального страхування. *Вісник Пенсійного фонду України*. 2005. № 3.
19. Мних М. В. Страхування та його роль у забезпеченні соціального захисту населення. *Фінанси України*. 2007. № 6. С. 39-45.
20. Могільцев М. Система соціального страхування в Швеції. *Соціальний захист*. 199. № 5. С. 55-59.
21. Нагайчук Н. Роль страхових медичних організацій у фінансуванні профілактичних заходів. *Економіка : проблеми теорії та практики*. Дніпропетровськ : ДНУ. 2004. С. 64-69.
22. Надточій Б. Соціальне страхування у контексті історії. *Соціальний захист*. 2003. № 2. С. 20-24.
23. Надточій Б. Соціальне страхування чи соціальне забезпечення. *Урядовий кур'єр*. 2003. № 34. С. 5.
24. Нікіфоров П. Фінансово-економічні аспекти розвитку ринку праці та боротьби з безробіттям. *Фінанси України*. 2008. № 10. С. 22-31.
25. Новіков В. Актуальні питання реформування системи соціального захисту населення. *Україна : аспекти праці*. 2005. № 4. С. 6-11.
26. Новіков В. Концептуальні засади соціально орієнтованої економіки (практика європейських країн). *Україна : аспекти праці*. 2004. № 6. С. 30-35.
27. Новіков В. Організація і розвиток соціальної сфери зарубіжний і вітчизняний досвід. Київ : Інститут економіки НАН України, 2000. 246 с.
28. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування № 16/98-ВР від 04.01.1998р. *Все про бухгалтерський облік*. 2001. № 16.

29. Павленко Ю. Світовий досвід функціонування систем соціального страхування. Уроки для України. *Україна : аспекти праці*. 2002. № 6. С. 30-36.
30. Плаксі М. Система соціального страхування Республіки Польща. *Вісник Пенсійного фонду України*. 2009. № 3. С. 14-17.
31. Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України № 400/97-ВР від 26 черв. 1997 р. *Все про бухгалтерський облік*. 2008. № 12-1.
32. Ричік Л. Пенсійна реформа та її фінансові наслідки. *Україна : аспекти праці*. 2004. № 5. С. 19-25.
33. Рудень В.В. Виникнення та функціонування системи медичного страхування. *Фінанси України*. 2000. № 1. С. 76-87.
34. Соколик М. Сценарії та наслідки підвищення мінімальних соціальних стандартів у 2007-2009 рр. в Україні. *Україна : аспекти праці*. 2008. № 1. 21-28.
35. Соціальне страхування. *Все про бухгалтерський облік*. 2010. №89. С. 8-16.
36. Стецюк Т. І. Сутність медичного страхування та його місце у системі соціального захисту громадян. *Фінанси, облік і аудит: Збірник наукових праць*. Київ : КНЕУ, 2008. Випуск 11. С. 142-148.
37. Стожок Л. Напрями вдосконалення системи державного пенсійного страхування в Україні. *Україна : аспекти праці*. 2006. № 1. С. 13-18.
38. Ткаченко Л. Пенсійна реформа в Україні : крок уперед, два кроки назад. *Україна : аспекти праці*. 2005. № 8. С. 13-18.
39. Ткаченко Л. Проблеми цільового використання коштів загальнообов'язкового державного соціального страхування та можливості зниження страхових тарифів в Україні. *Україна : аспекти праці*. 2009. № 5 С. 7-11.
40. Трубич С. Ю. Формування системи соціального страхування. *Фінанси України*. 2000. № 2. С. 110.
41. Фурман В. М. Страхування та його роль у соціально-економічних процесах. *Фінанси України*. 2005. № 8. С. 145-152.
42. Шклярська І. Реформа української системи пенсійного забезпечення на тлі пенсійних реформ інших країн. *Вісник Пенсійного фонду України*. 2003. № 8. С.10-11.

13. Інформаційні ресурси

1. Вісник пенсійного фонду України. URL: <http://presa.ua/visnik-pensijnogo-fondu-ukraini.html> (дата звернення 03.05.2020).
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 03.05.2020).
3. Навчальний портал НУБіП України (<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2967>).
4. Наукова бібліотека НУБіП України (<https://nubip.edu.ua/structure/library>).
5. Пенсійний кур'єр. URL: <http://presa.ua/pensijnij-kur-er.html> (дата звернення 03.05.2020).
6. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua/> (дата звернення 18.03.2020).
7. Про внесення змін до Закону України «Про пенсійне забезпечення» : Закон України від 22 черв. 2003 р. №854-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/854-15> (дата звернення 03.05.2020).
8. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09 лип. 2003 р. № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15> (дата звернення 03.05.2020).
9. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02 квіт. 2020 р. № 1533-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14> (дата звернення 03.05.2020).
10. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02 бер. 2000 р. № 2213-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14> (дата звернення 03.05.2020).
11. Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи : Закон України від 08 лип. 2011 р. № 3668-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3668-17> (дата звернення 03.05.2020).
12. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08 лип. 2010 р. № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (дата звернення 03.05.2020).
13. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09 лип. 2003 р. № 1057. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15> (дата звернення 03.05.2020).
14. Радник з питань соціальної згуртованості. URL: <https://radnyk.org/> (дата звернення 03.05.2020).
15. Сайт Державної кримінально-виконавчої служби України (<https://kvs.gov.ua/>).
16. Середній розмір місячної пенсії та кількість пенсіонерів (за даними Пенсійного фонду). URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2007/sz/sz_u/srp_07rik_u.html (дата звернення 03.05.2020).
17. Фонд соціального страхування України. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/index> (дата звернення 03.05.2020).